

Motion

1980/81:1004

av Anders Gernandt m. fl.

om förbud mot plågsamma djurförsök för att testa kosmetika

Kosmetika och toalettartiklar finns i riklig mängd på den svenska marknaden, av både svensk och utländsk tillverkning. De flesta människor är omedvetna om att dessa produkter testas på djur innan de släpps ut på marknaden. Detsamma gäller för en mångfald andra kemiska preparat – nyttiga såväl som onyttiga. Produkterna testas på djur genom att preparaten droppas i ögonen på dem eller genom tvångsmatning eller hudirritation. De mest använda djuren är kaniner (schampo), marsvin (hudirritationstest), möss och råttor (tvångsmatning), men även djur som hamster, häst och apa förekommer för att testa kosmetiska produkter.

Djurförsök för att testa kosmetika, tvål och schampo görs även i Sverige om än i mycket begränsad omfattning. Arbetarskyddsstyrelsen låter testa produkter som kan hänföras till samma område, nämligen s. k. barriärkrämer (skyddskrämer, koncentrerade tvålblandningar o.d.), som används av personal på sjukhus bl. a. Arbetarskyddsstyrelsen genomför f. n. en inventering av befintliga barriärkrämer på den svenska marknaden. Trots att ingredienserna redan är testade på annat håll skall krämerna testas på nytt genom penetrationstest på marsvin.

De flesta svenska företag som tillverkar eller säljer kosmetika förlägger numera testningen utomlands. Oftast beställs ett test av vissa ingredienser eller av hela varan på ett kommersiellt laboratorium i England. De utländska företag som säljer kosmetika på den svenska marknaden testar sina produkter i det egna landet innan de exporteras.

För att sprida kännedom om hur plågsamma metoder som kommer till användning ges här exempel på ett rutintest med en vanlig metod – Draize-testet.

I hudirritationstest skruvas djuren fast i en ställning så att de inte kan röra sig, när testsubstansen smetas på en preparerad del av huden. Reaktionerna på substansen innebär ibland skador som i mycket liknar svåra brännsår. Den metod som används för att förbereda djurets kropp för testningen är en mycket plågsam procedur, som innebär att pälsen eller håret tas bort genom rakning eller på annat sätt.

När huden är renrakad pressas självhäftande tejp fast på hudytan och dras snabbt av gång på gång så att hudlager efter hudlager försvinner tills en önskvärd nivå av känslig hud är nådd. Substansen som skall testas appliceras på huden, och stället täcks med plåster e.d. Efter en eller två dagar tas plåstret av och huden inspekteras. Djuret befinner sig hela tiden i en fastlåst position, så att det inte skall kunna klia sig eller försöka ta bort det som

irriterar. I denna typ av försök, t. ex. för test av after shave-blandningar, används vanligen marsvin. Andra testmetoder såsom tvångsmatning intill dödsgränsen m. fl. står inte irritationstesten efter i plågsamhet för djuren.

Bakom kosmetikatillverkningen ligger endast vinstintresse. Det är därför marknaden svämmar över av likartade produkter. Det är helt oacceptabelt att djur skall utsättas för, ofta plågsamma, försök för att tillfredsställa människans fåfänga med onödiga lyxprodukter.

Detsamma gäller för många andra onödiga produkter. Varför skall mängder av djur utsättas för stort lidande för vår inbillade välfärds skull? Är det värdigt ett humanitärt inriktat samhälle att djur skall behöva plågas och dödas för att vi skall få nya blekningsmedel, luktförbättrare och julgranssprayer?

Nordiska samfundet mot plågsamma djurförsök vill främja användning av kosmetika, hygienartiklar m. m. från företag vilkas varor inte testas på djur. En engelsk djurskyddsförening har börjat tillverka kosmetika- och toalettprodukter själv för att erbjuda ett alternativ till djurtestade produkter. Det finns även vissa kosmetikaföretag som säljer sina produkter bl. a. genom hälsokosthandeln. Dessa testar inte heller sina produkter på djur för att fastställa eventuella allergiframkallande egenskaper. De test som används är i stället kliniska test på människor eller cellkulturtest. I många av dessa kosmetika- och toalettprodukter ingår f. ö. gamla, biologiskt välkända ingredienser som inte behöver testas. De stora kommersiella kosmetikaföretagen försöker emellertid hela tiden att framställa nya produkter i konkurrens med varandra och använder sig av fler och fler kemikalier.

Hygieniska och kosmetiska produkter bör i grunden vara framställda av sådana ämnen som verkligen är oskadliga för människan. Enligt riksdagsbeslutet 1978 om nya bestämmelser för försöksdjursverksamheten i Sverige skall djurförsök tillåtas endast när likvärda alternativa metoder saknas. Testning av kosmetika och närstående produkter kan inte motiveras med att det är "nödvändigt" för människans hälsa. Dels kan dylika produkter undvaras för människans välbefinnande, dels går de uppenbarligen att framställa utan testning på djur, alltså är genomförda djurtester onödiga. Om kosmetikatillverkare i profitsyfte envisas med att framställa produkter baserade på nya, okända ingredienser, bör inte detta uppmuntras av lagstiftning (eller snarare brist på sådan), och framför allt är det oacceptabelt att djur skall plågas och dödas i hanteringen. I den mån kemisk-tekniska produkter måste testas för irritations- eller skaderisker är det angeläget att alternativa metoder till djurförsök utvecklas för toxicitetsbestämningar m. m.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas i syfte att förbjuda svenska företag att testa kosmetika, toalettprodukter och vad som i övrigt tydligt kan karakteriseras som kemiska lyxprodukter på djur både i Sverige och utomlands.

2. att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas i syfte att förbjuda import av kosmetiska produkter av lyxkaraktär, som uppenbarligen är testade på djur.
3. att riksdagen begär att regeringen skall överväga möjligheterna att föreskiva obligatorisk uppgift på förpackning till ovannämnda varuslag – svenska resp. importerade – om huruvida de är testade på djur eller ej.

Stockholm den 23 januari 1981

ANDERS GERNANDT (c)

MARGIT ODELSPARR (c)

PÄR GRANSTEDT (c)